

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(۱۸۴)

خصوصی سازی بانک ها و تأثیر آن بر عملکرد نظام بانکی

مجری طرح:

دکتر احمد مجتهد

سرشناسه	: مجتهد، احمد، ۱۳۲۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: خصوصی سازی بانکها و تأثیر آن بر عملکرد نظام بانکی / مجری طرح احمد مجتهد: همکار اصلی طرح لیلا محرابی.
مشخصات نشر	: تهران: پژوهشکده پولی و بانکی، ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری	: ط. ۲۱۸ ص: مصور، جدول، نمودار.
فروست	: پژوهشکده پولی و بانکی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران: ۱۸۴.
شابک	: 978-964-8257-68-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: پشت جلد به انگلیسی: Bank Privatization and Its Effects on Banking Performance
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۰۹-۲۱۸: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: بانکداری خصوصی.
موضوع	: بانک و بانکداری.
موضوع	: خصوصی سازی.
شناسه افزوده	: محرابی، لیلا، ۱۳۶۱ -
شناسه افزوده	: پژوهشکده پولی و بانکی.
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۷ م ۳۲ ف / ۱۶۰۷ HQ
رده بندی دیویی	: ۳۲۲/۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۶۴۲۳۸۸

ISBN: 978-964-8257-68-7

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۲۵۷-۶۸-۷

عنوان طرح: خصوصی سازی بانکها و تأثیر آن بر عملکرد نظام بانکی

مجری طرح: دکتر احمد مجتهد

همکار اصلی طرح: لیلا محرابی

ناشر: پژوهشکده پولی و بانکی - بانک مرکزی ج.ا.ا.

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۸۷

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری

نشانی: تهران - خیابان شریعتی - بالاتر از تقاطع مطهری - کوچه شکرایی - پلاک ۵۶ -

کد پستی: ۱۵۶۷۷

تلفن: ۸۸۴۲۶۵۹۶ - ۸۸۴۱۹۱۸۴

فاکس: ۸۸۴۳۹۳۳۷

پست الکترونیکی: E-mail: Info @ MBRA-CBI.org

(کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
ح	پیشگفتار
۱	فصل اول: ادبیات مربوط به خصوصی سازی
۱	۱-۱- مقدمه
۲	۲-۱- مفهوم و تعریف خصوصی سازی
۴	۳-۱- اهداف و دلایل خصوصی سازی
۶	۴-۱- مزایای خصوصی سازی
۶	۱-۴-۱- مزایای کلان
۶	۲-۴-۱- مزایای خرد (در بعد بانکی)
۷	۵-۱- پیشینه تحقیق
۸	۱-۵-۱- پیشینه خصوصی سازی به لحاظ مکاتب اقتصادی
۱۰	۲-۵-۱- تاریخچه خصوصی سازی
۱۰	۱-۲-۵-۱- تاریخچه خصوصی سازی در جهان
۱۳	۲-۲-۵-۱- تاریخچه خصوصی سازی در ایران
۲۰	۳-۵-۱- تجارب برخی کشورها در خصوصی سازی بانکها
۲۱	۱-۲-۵-۱- خصوصی سازی در کره جنوبی
۲۲	۲-۲-۵-۱- خصوصی سازی در مالزی
۲۳	۳-۲-۵-۱- خصوصی سازی در شیلی
۲۴	۴-۲-۵-۱- خصوصی سازی در آرژانتین
۲۵	۵-۲-۵-۱- خصوصی سازی بانکها در جامعه کشورهای سوسیالیستی
	سابق
۲۹	۶-۲-۵-۱- خصوصی سازی بانکها در مکزیک
۳۰	۷-۲-۵-۱- خصوصی سازی در بنگلادش

۳۱	۸-۵-۱- خصوصی سازی در سریلانکا
۳۲	۹-۵-۱- خصوصی سازی در نپال
۳۲	۱۰-۵-۱- خصوصی سازی در هند
۳۳	۴-۵-۱- مروری بر برخی از مطالعات انجام شده در زمینه خصوصی سازی
۴۰	۶-۱- چهار چوب اقتضایی خصوصی سازی
۴۱	۷-۱- روش های خصوصی سازی و چگونگی شرایط انتخاب بانک ها برای خصوصی سازی
۴۶	۸-۱- مشکلات و موانع اجرایی خصوصی سازی
۵۱	فصل دوم: ارزیابی عملکرد بانک های خصوصی در سطح جهان
۵۱	۱-۲- مقدمه
۵۴	۲-۲- معرفی شاخص های عملکرد مربوط به نظام بانکی
۵۴	۱-۲-۲- نسبت های سودآوری
۵۶	۲-۲-۲- نسبت های نقدینگی
۵۷	۳-۲-۲- نسبت های سرمایه
۵۹	۴-۲-۲- شاخص های تعریف شده استانداردهای جهانی
۵۹	۲-۲- ارزیابی عملکرد بانک های خصوصی در کشورهای مختلف
۶۰	۱-۳-۲- مجارستان
۶۵	۲-۳-۲- بلغارستان
۶۸	۳-۳-۲- مکزیک
۷۱	۴-۳-۲- هند
۷۶	۵-۳-۲- آرژانتین
۷۹	۶-۳-۲- سوئیس
۸۳	۷-۳-۲- کشورهای اروپای مرکزی و شرقی
۸۶	- جمهوری چک
۸۸	- لهستان
۹۰	- کرواسی

۹۱	- رومانی
۹۲	۸-۳-۲ مقایسه و بررسی بانک‌های مختلف در کشورهای سوسیالیستی با توجه به شاخص‌های مالی
۹۸	۹-۳-۲ خلاصه روش‌های خصوصی‌سازی بانک‌ها در کشورهای مورد بررسی
۱۰۳	فصل سوم: ارزیابی عملکرد بانک‌های خصوصی و دولتی در جمهوری اسلامی ایران
۱۰۳	۱-۳-۱ مقدمه
۱۰۵	۲-۳-۲ تاریخچه بانک‌های خصوصی
۱۰۵	۱-۲-۳ بانک اقتصاد نوین
۱۰۶	۲-۲-۳ بانک پارسیان
۱۰۷	۳-۲-۳ بانک سامان
۱۰۸	۴-۲-۳ بانک کارآفرین
۱۰۹	۵-۲-۳ بانک پاسارگارد
۱۱۰	۶-۲-۳ بانک سرمایه
۱۱۱	۷-۲-۳ مؤسسه اعتباری توسعه
۱۱۳	۳-۳-۲ مقایسه عملکرد بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی با توجه به شاخص‌های سودآوری
۱۱۳	۱-۳-۳ نسبت بازده دارایی
۱۱۵	۲-۳-۳ نسبت بازده سرمایه
۱۱۷	۳-۳-۳ نسبت خالص سود
۱۱۹	۴-۳-۳ نسبت کارمزد دریافتی به دارایی‌ها
۱۲۱	۵-۳-۳ نسبت هزینه به درآمد
۱۲۲	۴-۳-۴ مقایسه عملکرد بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی با توجه به شاخص‌های نقدینگی
۱۲۲	۱-۴-۳ نسبت وام به دارایی‌ها
۱۲۲	۲-۴-۳ نسبت سپرده به دارایی‌ها

۵-۳- مقایسه عملکرد بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی با توجه به شاخص‌های سرمایه

۱۲۶ ۵-۳-۱ نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها

۱۲۹ ۵-۳-۲ نسبت کفایت سرمایه

۱۳۱ ۳-۶ نتیجه‌گیری

۱۳۷ فصل چهارم: بررسی ویژگی‌های ساختاری نظام بانکی

۱۳۷ ۴-۱- مقدمه

۱۳۸ ۴-۲- بررسی ساختار مالکیت و مدیریت دولتی در نظام بانکی کشور

۱۴۱ ۴-۲-۱- فرایند گسترش بانک‌های دولتی

۱۴۵ ۴-۲-۲- گستره بانک‌های دولتی در جهان

۱۴۸ ۴-۲-۳- آثار دولتی بودن ساختار بانک‌ها

۱۴۹ ۴-۳- بررسی پیچیدگی قوانین و مقررات بانکی

۱۵۱ ۴-۳-۱- دلایل ملی شدن بانک‌ها

۱۵۳ ۴-۳-۲- قانون عملیات بانکی بدون ربا و بانکداری غیردولتی

۱۶۷ ۴-۳-۳- ابعاد مختلف نظام مقرراتی و نظارتی حاکم بر فعالیت نظام بانکی

۱۸۱ ۴-۳-۴- محدودیت‌های موجود در نظام مقرراتی حاکم بر صنعت بانکداری کشور

۱۸۵ ۴-۴- ساختار غیررقابتی نظام بانکی

۱۸۶ ۴-۵- الزامات مربوط به ایجاد اصلاحات ساختاری در نظام بانکی

۱۸۸ ۴-۶- محورهای انجام اصلاحات ساختاری در نظام بانکی

۱۸۹ ۴-۶-۱- مقررات‌زدایی

۱۹۱ ۴-۶-۲- آزادسازی اقتصادی و پیش‌نیازهای خصوصی‌سازی بانک‌ها

۱۹۴ ۴-۶-۳- خصوصی‌سازی بانک‌ها

۱۹۹ فصل پنجم: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات

۲۰۹ - فهرست منابع و مآخذ

فهرست جداول

صفحه

عنوان

- ۱۱ جدول شماره (۱-۱) خصوصی سازی در جهان طی سال های ۱۹۹۰-۱۹۹۹
- ۴۱ جدول شماره (۲-۱) چهارچوب اقتضایی تصمیم گیری برای خصوصی سازی
- ۵۲ جدول شماره (۱-۲) خلاصه ای از خصوصی سازی بانک ها طی سال های ۱۹۸۰-۲۰۰۳
- ۵۹ جدول شماره (۲-۲) متوسط استاندارد نسبت های کلیدی عملکرد بانک ها
- ۶۵ جدول شماره (۳-۲) برخی نسبت های مالی (شاخصه های وضعیت بانکی) در بانک های منتخب کشور مجارستان طی دوره ۲۰۰۱-۲۰۰۶
- ۶۸ جدول شماره (۴-۲) برخی نسبت های مالی در بانک های منتخب کشور بلغارستان طی دوره ۲۰۰۱-۲۰۰۶
- ۷۰ جدول شماره (۵-۲) برخی نسبت های مالی در بانک های منتخب کشور مکزیک طی دوره ۲۰۰۳-۲۰۰۶
- ۷۲ جدول شماره (۶-۲) وضعیت مالی بانک های مختلف در هند در سال های ۱۹۸۵، ۱۹۹۶، ۱۹۹۱
- ۷۳ جدول شماره (۷-۲) آمار مالی مربوط به بانک های تجاری هند در سال ۲۰۰۲
- ۷۵ جدول شماره (۸-۲) برخی از نسبت های مالی بر اساس بانک های مختلف کشور هند طی سال های ۱۹۹۸-۲۰۰۲
- ۷۸ جدول شماره (۹-۲) برخی از نسبت های مالی بانک های مختلف در کشور آرژانتین طی سال های ۱۹۹۹ - ۱۹۹۶
- ۸۴ جدول شماره (۱۰-۲) آمار مربوط به موارد بررسی انواع مختلف بانک ها در کشورهای منتخب (سوسیالیستی) طی سال های ۱۹۹۵-۲۰۰۱
- ۸۵ جدول شماره (۱۱-۲) آمار مربوط به بانک های خصوصی شده در کشورهای سوسیالیستی سابق
- ۹۳ جدول شماره (۱۲-۲) برخی از نسبت های مالی بر اساس بانک های مختلف کشورهای سوسیالیستی طی سال های ۱۹۹۵ - ۲۰۰۱

- جدول شماره (۱-۳) برخی از نسبت‌های عملکرد در مؤسسه اعتباری توسعه طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۸۲ ۱۱۲
- جدول شماره (۲-۳) نسبت بازده دارایی‌ها در بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶ ۱۱۴
- جدول شماره (۳-۳) نسبت بازده سرمایه در بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶ ۱۱۶
- جدول شماره (۴-۳) نسبت خالص سود در بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶ ۱۱۸
- جدول شماره (۵-۳) نسبت کارمزد به دارایی‌ها در بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶ ۱۲۰
- جدول شماره (۶-۳) نسبت هزینه به درآمد در بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶ ۱۲۱
- جدول شماره (۷-۳) نسبت تسهیلات اعطایی به دارایی‌ها در بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶ ۱۲۳
- جدول شماره (۸-۳) نسبت سپرده‌ها به دارایی‌ها در بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶ ۱۲۵
- جدول شماره (۹-۳) نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها در بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶ ۱۲۸
- جدول شماره (۱۰-۳) نسبت کفایت سرمایه در بانک‌های منتخب دولتی و خصوصی طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶ ۱۳۰
- جدول شماره (۱۱-۳) سپرده‌ها و اعتبارات بانک‌ها ۱۳۴
- جدول شماره (۱۲-۳) مقایسه سرانه بانک‌های دولتی و خصوصی ۱۳۴
- جدول شماره (۱۳-۳) مقایسه بانک‌های دولتی و خصوصی از نظر تعداد شعب و پرسنل ۱۳۵
- جدول شماره (۱-۴) مانده بدهی بخش دولتی به بانک‌ها طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۴ ۱۴۳
- جدول شماره (۲-۴) گستره و دامنه فعالیت‌های بانکی دولتی در سال ۱۹۹۹ ۱۴۵
- جدول شماره (۳-۴) شاخص‌های عملکرد نظام بانکی در کشورهای مختلف ۱۷۳
- جدول شماره (۱-۵) متوسط نسبت‌های عملکرد در بانک‌های منتخب تجاری ایران ۲۰۱
- طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

۱۱۴	نمودار شماره (۱-۲) نسبت بازده دارایی
۱۱۷	نمودار شماره (۲-۳) نسبت بازده سرمایه
۱۱۸	نمودار شماره (۳-۳) نسبت خالص سود (بهره)
۱۲۰	نمودار شماره (۴-۳) نسبت کارمزد دریافتی به دارایی‌ها
۱۲۲	نمودار شماره (۵-۳) نسبت هزینه به درآمد
۱۲۴	نمودار شماره (۶-۳) نسبت تسهیلات اعطایی به دارایی
۱۲۶	نمودار شماره (۷-۳) نسبت سپرده به دارایی
۱۲۸	نمودار شماره (۸-۳) نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی
۱۳۰	نمودار شماره (۹-۳) نسبت کفایت سرمایه

مراکز پژوهشی و مؤسسات تحقیق و توسعه، نقش قابل توجهی را در بررسی مسائل مهم علمی در عرصه برنامه‌های رشد و توسعه اقتصادی کشورها ایفاء می‌نمایند. این گونه مؤسسات با معرفی ابداعات و نوآوری‌های علمی، بسترهای لازم را برای افزایش کارایی و بهره‌وری در بخش‌های تولیدی کشور، و نهایتاً افزایش توان و استعدادها بالقوه و بالفعل اقتصادی فراهم می‌آورند.

پژوهشکده پولی و بانکی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به عنوان یکی از مراکز تخصصی اقتصادی، در سال‌های اخیر از جایگاه ویژه‌ای در عرصه معرفی نوآوری‌ها و ابداعات مالی و پولی در نظام بانکی و اقتصادی کشور برخوردار گردیده است. این مرکز با اتکاء بر تجربه نسبتاً بلندمدت خود، با بیش از ۱۸ سال فعالیت در عرصه‌های تحقیقاتی، از قبیل: برگزاری کنفرانس‌های سالانه و ماهانه، برپایی کارگاه‌های پژوهشی، انتشار بیش از ۲۱۵ عنوان کتاب، انتشار دو فصلنامه تخصصی اقتصادی به زبان‌های فارسی و انگلیسی، انتشار منظم بولتن پیش‌بینی‌های فصلی اقتصادی، و همچنین تأمین نیازهای آماری و اطلاعاتی پژوهشگران، استادان، و دانشجویان از طریق توسعه کتابخانه تخصصی خود و مرکز اطلاع‌رسانی، سهم به سزایی را در تحقق اهداف اقتصادی کشور، خصوصاً در بخش‌های پولی و بازار سرمایه، داشته است. بسیاری از سیاست‌گذاری‌ها و تصمیمات مهم اقتصاد کشور، خصوصاً در بخش‌های پولی و سرمایه، ثمره مباحث ارائه شده در سمینارها و مطالعات انجام شده در این پژوهشکده بوده است.

کتاب حاضر تحت عنوان: «خصوصی‌سازی بانک‌ها و تأثیر آن بر عملکرد نظام بانکی»، به بررسی یکی از مهمترین جنبه‌های تحول اقتصادی کشور با توجه به قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی - اجتماعی و اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی پرداخته است. در فصل اول، به مفهوم خصوصی‌سازی، دلایل خصوصی‌سازی، و تجربیات کشورها در این زمینه اشاره شده است؛ در فصل دوم، ارزیابی عملکرد بانک‌های خصوصی در جهان بررسی گردیده است؛ فصل سوم به ارزیابی عملکرد بانک‌های خصوصی و دولتی در ایران اختصاص یافته است؛ فصل چهارم ویژگی‌های ساختاری نظام بانکی، به خصوص الزامات

مربوط به ایجاد اصلاحات ساختاری در نظام بانکداری، بررسی می‌نماید؛ و در فصل پنجم نتیجه‌گیری و پیشنهادات ارائه گردیده است.

کتابی که مطالعه می‌فرمائید تحت فرایند ویرایش فنی و ادبی قرار گرفته و در پی تلاش دیگر همکاران این پژوهشکده به زیور طبع آراسته گشته است. جا دارد که از همکاری و کوشش ایشان تشکر و قدردانی نمایم.

پژوهشکده پولی و بانکی امیدوار است که انتشار این کتاب مورد استفاده علاقه‌مندان، مسئولین، و کارشناسان قرار گیرد؛ و نقطه شروعی برای پژوهش‌های تکمیلی در این زمینه باشد.

دکتر احمد مجتهد

مشاور رئیس کل بانک مرکزی ج.ا.ا.

و

رئیس پژوهشکده پولی و بانکی